

Zandgroeve wordt brok natuur

De vroedmeesterpad komt slechts op enkele plaatsen in Vlaanderen voor. Natuurpunt werkt samen met ontzandingbedrijf De Kock om in Vlaams-Brabant een nieuw leefgebied te creëren voor deze zeldzame paddensoort.

TEKST: JOHAN VAN GEYT – FOTO'S EWOUDE L'AMIRAL, GERT ARIJS EN JAN VAN DEN VOORT

Ferraris (18de eeuw) vermeldde de kleine poel aan de Teraertshoeve, op de grens van Bertem en Huldenberg, al op zijn kaart. De tijd is hier stil blijven staan. Enkele Brabantse trekpaarden drinken snuivend en hoofdschuddend van het heldere water van de poel. Dit idyllisch deel van het Brabants Leemplateau verbergt enkele unieke biologische troeven. Vroedmeesterpadden wonen al enkele decennia in en rond deze poel. Ze koloniseerden zelfs de kleinere poeltjes in de omgeving. Deze kleine waterpartijen zijn echter uiterst kwetsbaar. Een nabijgelegen zandgroeve biedt een prachtige kans om de populatie toekomst te bieden. Samen met de oeverwaluwen, overigens de enige kolonies

van het Dijleland, bewonen zij de oevers van dit rare landschap.

Het Brabantse leemplateau

De voormalige zandgroeve Vranckx kende een bewogen geschiedenis. De zandontginning stopte in 2002 en de provincie Vlaams Brabant besloot in 2003 om de nv De Kock een vergunning toe te kennen voor het opvullen van de zandgroeve met grond afkomstig van grondwerken. De groeve diende integraal opgevuld te worden en beplant met bos.

Natuurpunt vindt dit niet zo een goed idee omdat de vroedmeesterpad en de oeverwaluw hun leefgebied zouden verliezen. In de buurt van de groeve zijn er nog voorbeelden van projecten voor specifieke soorten: de oude trambedding in Tervuren-Duisburg en akkerperceeltjes dienen om de hamster in stand te houden.

Bijzondere soorten

De groeve is een ideale biotoop voor de vroedmeesterpad. De pad houdt van stenige bodem en het warme karakter van de plaats biedt hem een veel betere habitat dan de holle wegen en taluds van de omgeving. De levendbarende hagedis toont zijn klimmerskwaliteiten op de stenige ondergrond. Bastaard- en

groene zandloopkevers lopen op hun lange poten snel over het zand. De larven van de mierenleeuw maken er trechtervormige valkuilen waarin nietsvermoedende mieren langzaam hun dood tegemoet glijden. De exotisch getinte bijeter en de oeverwaluw vinden in de taluds een geschikte plaats om hun nesten in onder te brengen in zelf gegraven tunnels in de steile wanden.

De oeverwaluwen maken trouwens dankbaar gebruik van de zandafgraving. Zij maken elk jaar een nieuwe holte. Een wand die intensief gebruikt is, is na enkele jaren dus niet meer geschikt om de kolonie te herbergen. Rivieren, de natuurlijke habitat van de oeverwaluw, "reinigen" in de winter automatisch de oevers. In zandgroeves gebeurt dit niet. Het regelmatig afgraven door de ontginning, creëert dus de mogelijkheid tot nieuwbouw in de afgekalfde wand! Als de ontginning stopt, verdwijnen ook de oeverwaluwkolonies. In Nederland lossen ze dit op door bij het water betonnen nestwanden te bouwen met voorgeboorde gaten. Achter deze betonwand bevindt zich zand, waarin de oeverwaluwen hun nestgang kunnen graven. De nestgangen moeten na het broedseizoen wel worden schoongemaakt! Bebossing zou deze bijzondere soorten vergoed laten verdwijnen. Het huidige maan-

Oeverzwaluwen maken er hun holen (Foto links: Marcel Vos) en vroedmeesterpadden (Foto rechts: Gert Arijs) voelen er zich opperbest. De wanden van de groeve zullen terrasvormig aangelegd worden, (Foto midden onder) voorzien van steenhopen waar de padden veilig kunnen schuilen. (Foto midden boven: Ewoud L'Amiral)

landschap van de zandgroeve verdient een betere toekomst.

Moet er nog zand zijn

De firma E. De Kock nv had oren naar het verhaal van Natuurpunt. Na korte maar constructieve onderhandelingen waren ze snel gewonnen om slechts een deel van de groeve te dempen. Dit opgevulde deel zal bebost worden en ingericht als natuurgebied. Het andere deel, met de grote poel, blijft een biotoop voor de bovengenoemde zonnekloppers. Een studie bureau werkt nu samen met Natuurpunt aan de plannen voor de nieuwe bestemming van de groeve zodat een nieuwe vergunning kan worden aangevraagd. De wanden van de groeve zullen terrasvormig aangelegd worden, voorzien van steenhopen waar de padden veilig kunnen schuilen. Natuurpunt zal geleidelijk het beheer op zich nemen van de heringerichte stukken.

Op een geslaagde infoavond georganiseerd door de plaatselijke werkgroep (leden van de amfibieënwerkgroep Hyla. De vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud en Natuurpunt) reageerde de bevolking van Huldenberg en Bertem enthousiast op de plannen.

Eitjes op de rug!

De kleine vroedmeesterpad houdt van nature van warme, rotsachtige bodems. Deze omstandigheden vindt hij eveneens in door de mens beïnvloede biotopen: boerderijen, oude gebouwen en ruines, kerkhoven en verlaten groeven. Deze gedrongen pad met korte pootjes maar relatief grote kop, leven nabij poeltjes die het hele jaar water bevatten. Nochtans is zij de enige paddensoort die haar eieren niet in het water legt. Het mannetje draagt ze immers heel de tijd op de rug. Hij bevochtigt de eieren regelmatig in de poel of in de dauw van het gras. Na een drietal weken zijn de eieren klaar om uit te komen en laat hij de eistrengen behoedzaam in het water achter. Na enkele uren komen de vrij grote larven uit. De vroedmeesterpad is zeldzaam in Vlaanderen. De roep van de vroedmeesterpad is te horen op onze website: www.natuurpunt.be/default.asp?ID=889.

Amfibieën in Vlaanderen

In 1995 is Hyla, amfibieënwerkgroep van Natuurpunt, met het Atlasproject gestart. Bedoeling is een nieuw boek te publiceren met de verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen over de periode 1995 – 2009. Alle gedetailleerde gegevens worden verzameld in een databank en gekoppeld aan een geografisch informatiesysteem (GIS). Er resten ons nog vijf jaren om de 'gaten' van niet-geïnventariseerde gebieden in te vullen. Om informatie op het terrein te verzamelen kunnen we de hulp van nieuwe medewerkers zeker gebruiken. Interesse? Neem contact op met Robert Jooris van Hyla (tel. 015-29 72 19) of robert.jooris@natuurpunt.be.

Foto: Jan Van Der Voort